

Гуцаленко Л. В.,
д. е.н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

ФОРЕНЗІК – ЯК ЗАСІБ ЗНИЖЕННЯ РИЗИКІВ КОРПОРАТИВНОГО ШАХРАЙСТВА

Форензік – це нова діяльність, яка являє собою послугу, що потребує поєднання знань із різних галузей : бухгалтерського обліку, економічного аналізу, аудиту, фінансів, криміналістики, інформатики, програмування, соціології, психології, права та інших. Виникнення форензвкповязують з розвитком судово-економічної експертизи.

Поняття «форензік» походить від англійського «forensic», що в дослівному перекладі означає «судовий» або «кримінальний».

Форензік — це діяльність з виявлення, аналізу та врегулювання фінансових, комерційних, правових або інших питань, що містять в собі значні економічні ризики. Виділяють наступні види форензік залежно від його мети:

- розслідування фінансових махінацій, шахрайства;
- перевірка доброчесності контрагентів;
- визначення шляхів протидії корупції;
- розслідування з метою розшуку активів;
- урегулювання конфліктів;
- боротьба з легалізацією доходів і т.д. [5].

Розвиток форензік в світовому масштабі і виділення його в якості самостійної послуги призвело до виникнення міжнародних організацій, що виконують регулюючу функцію. Однією з найбільших організацій є Асоціація сертифікованих експертів по шахрайству (ACFE), утворена в 1988 р в Північній Америці з метою скорочення числа економічних злочинів і сприяння у виявленні фактів шахрайства. У ACFE складаються приблизно 75 тис. Членів з 150 країн світу.

Асоціація - лідер в галузі професійної підготовки та перепідготовки кадрів для боротьби з шахрайством. ACFE не є єдиною організацією, спрямованої на боротьбу з шахрайством, існує ще ряд організацій і асоціацій. До найбільш відомих належать:- Асоціація сертифікованих фахівців з виявлення фінансових злочинів (ACFCS),- Асоціація сертифікованих фахівців з протидії незаконному використанню коштів (ACAMS),

Альянс фахівців щодо поліпшення діяльності в області форензік (IFAAlliance),- Американський коледж ревізорів в області форензік (ACFEI), - Асоціація сертифікованих фахівців з фінансових розслідувань (ACFI), - інші [4,С. 74–83]. Форензік для України є відносно новою практикою. Проведені компанією Deloitte дослідження свідчать, що в більше ніж половині компаній України працівники мають схильність до шахрайства або ж є реальні факти шахрайства. Кейси розрізняються: за розміром збитків; за наявністю змови

всередині компанії між менеджментом або між менеджментом і співробітниками; за наявності змови з третіми особами[3].

На підприємствах в Україні збитки від корпоративного шахрайства досягають значних сум: від 1 млн. дол. США до 50 млн. дол. США. На вітчизняних підприємствах із загального обсягу економічних злочинів, скоєних по відношенню до суб'єкта господарювання, 56 % – це шахрайство скоєне власними працівниками, у т.ч. 55 % – вищим керівництвом підприємства (генеральними директорами, топ-менеджерами, бухгалтерами, керівниками відділів та ін.)[1, С. 21-27].

Форензик являє собою одну із форм контролю. Під час проведення форензик використовуються методи, які є характерними для аудиторських та судово-бухгалтерських послуг. Однак форензик має ряд характерних ознак, які відрізняють його від інших експертно-аналітичних і аудиторських послуг.

З огляду на розміри можливих збитків, корпорації провідних країн світу, а також й українські представники великого і середнього підприємництва збільшують витрати на боротьбу із корпоративним шахрайством. Зокрема 34 % підприємств в Україні збільшили свої витрати на протидію корпоративному шахрайству протягом останніх двох років (у порівнянні з 42 % організацій у світі), а 37 % планують їх збільшити протягом наступних двох років (у порівнянні з 44 % організацій у світі) [2].

Узагальнюючи вище викладене доцільно означити, що з метою уникнення корпоративного шахрайства підприємствам необхідно особливу увагу приділити системівнутрішнього контролю. Особливий контроль бізнесу має здійснювати власник, адже як засвідчує практика більшприбутковимизвичай є компанії, у якихвласник сам очолюєбізнес.

Література

1. Долбнєва Д. В. Шляхи трансформації системи боротьби з економічними злочинами в Україні з урахуванням досвіду країн Європейського Союзу. Scientific Journal «ScienceRise» №2-3(55-56). 2019 С. 21-27.
2. Клімчак М. Всесвітнє дослідження економічних злочинів та шахрайства 2018 року: результати опитування українських організацій. 2018. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/pwc-gecs-2018-ukr.pdf> (дата звернення 8.05.2020)].
3. Сидоренко Д.. Форензик як спосібзахистубізнесу. Юридична газета. URL: <http://yur-gazeta.com/publications/events/forenzik-yak-sposib-zahistu-biznesu.html>(дата звернення 8.05.2020).
4. Суйц В.П., Хорин А.Н., Козельцева Е.А.Услуга форензик: профессиональное обучение и регулирование в зарубежных странах.Аудит и финансовый анализ. 2015. № 2.С. 74–83.
5. Шешуряк Ю.. Форензик: як вчасно виявити шахрайство в бізнесі. Юридичний журнал № 3(13)/2018 URL:https://femida.ua/wp-content/uploads/2018/12/Femida-Journal-02_A4_bleed-5mm_print-compressed.pdf(дата звернення 8.05.2020).